СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 204. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, середа, 17-го жовтня 1945. No. 204. NEW YORK and JERSEY CITY, Wednesday, October 17, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ в ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1010 4-0807. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ ВЕДУТЬ ПЕРЕГОВОРИ ДЛЯ НАБУТТЯ БАЗ ВІД АЛІЯНТІВ

Тайні переговори ведуть Злучені Держави з Англією, Францією, Португалією й Данією в справі перебрання баз на Атлянтійськім і Тихім океані, як про це довідується з конгресових кол Тед Луїс, кореспондент Нюс Синдикейт. Ці бази потрібні як військові станиці для повоєнної оборони американських інтересів. Хоч про це панує мовчанка у департаменті стейту та в Білому Домі, одначе вістка опирається на заяві президента Трумана з 9. серпня, коли то він сказав, що крім баз, які ми дістанемо від Японії, ми „дістанемо ще інші, які не є в нашім посіданню". Які це бази, ніхто не виявляє, одначе можна догадуватися, що тут іде про Ісляндію, Ґренляндію й Азори на Атлянтійському океані, а про острови Адміралті, Каледонію і ще деякі на Тихому океані.

ПЕРЕГОВОРИ З МАЙНЕРСЬКИМИ СТРАЙКАРЯМИ НЕ ВДАЛИСЯ.

Секретар праці Луїс В. Швеленбак сказав репортерам, що 8-денна конференція з головою майнерської юнії Джаном Дж. Луїсом в справі покінчення страйку в копальнях мягкого вугілля покінчилася невдачею і обі сторони розїхалися на неозначений час. Та це не значить, каже Швеленбак, щоб не можна було підняти наново переговорів колинебудь.

Між страйкарями портових робітників в Ню Йорку прийшло до розламу, бо одні вернули до праці, інші ні. Має відбутися негайно велике віче юнійних робітників для осягнення порозуміння. Юнія моряків рішила приступити до страйку портових робітників, щоб їх підтримати. — Молочарські робітники в Ню Йорку переголосували, щоб вийти на страйк, але ще не виконали ухвали.

РАДЯТЬ ПРЕЗИДЕНТОВИ СТВОРИТИ КОМІСІЮ ДЛЯ ВИРІВНАННЯ СПОРІВ.

На зібранню Краєвої Воєнної Ради Праці в Білому Домі виринула думка, щоб президент Труман покликав до життя Федеральну комісію для вирішування спорів за платню. Вона малаб складатися з представників робітничих організацій, підприємців і уряду. Теперішня Краєва Воєнна Рада Праці заняла становище, що вона була покликана на час війни, коли були інші відносини і тому вона не повинна продовжувати своєї праці в часах миру. Пропонована комісія малаб складатися з найліпших знавців, які є в краю. Зогляду, що вже 5. листопаду має зібратися конференція підприємців і робітників для наладнання цілої низки справ, пропонована комісія моглаб лише співпрацювати з конференцією.

ФЛЬОТА З ПАЦИФІКУ ПРИБУЛА ДО НАШИХ ПРИСТАНЕЙ.

До пристані у Сан Франциско прибуло 14 одиниць американської воєнної фльоти під командою загально звісного адмірала Вилієма Ф. Галсія. Ця фльота знана з того, що вона постійно випирала японців від Полавсу до самої Японії. На кораблях прибули до порту 20,000 залоги. Населення міста оваційно витало, повернувших героїв, а губернатор Каліфорнії Ирл Ворен і посадник міста Роджер Д. Лапгем удалися на чердак корабля Савд Дакота, щоб привитати адмірала.

АМЕРИКА ОСТЕРІГАЄ ТІТА.

Департамент стейту у Вашингтоні остеріг югославського премієра маршала Тіта„ в справі положення на Балкані після того, як зі становища міністра заграничних справ в Югославії зрезигнував д-р Іван Шубашіч. Департамент стейту твердить, що на конференції в Ялті була умова, що Шубашіч має разом з Тітом створити коаліційний уряд в Югославії, який буде співпрацювати з регенційною радою, настановленою королем Петром. Тіто мав теж перевести свобідні вибори до югославського парляменту, а цього досі не зроблено ані не пороблено належних приготовань.

ПАНІ РУЗВЕЛТ ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД АТОМОВИМИ БОМБАМИ В АМЕРИЦІ.

Вчасі передвиборчої промови в Ню Йорку пані Еленор Рузвелт, вдова по президенті, сказала, що Злучені Держави мусять жити в приязни з цілим світом, бо колиб прийшло до нової війни, то вона розпічнеться скиданням бомб атомових на Ню Йорк. На вічу було приявних 2,000 жінок і до них сказала пані Рузвелт, що хоч війна скінчилася, то наш край ще не позбувся журби, бо несе велику відповідальність. Треба витворити такий настрій, щоб один нарід був приязний до другого. Тому, що нам найбільше завидують інші краї, на випадок війни вони скинуть атомові бомби на нас.

Український Допомоговий Комітет в Парижі розділює американську допомогу

Телеграма від голови Українського Допомогового Комітету в Парижі, о. І. Г. Перідона, надіслана до Злученого Українсько-Американського Допомогового Комітету в Америці звідомляє: „Дякую за лист з 1. жовтня. Я розділю гроші й одіж так, як Ви цього собі бажаєте. Поміч конечна. Я дуже вдячний за матеріяльну підмогу, але ще більше є потрібна Ваша інтервенція для забезпечення права азилю українцям у Франції".

ПОЛЬЩА РАТИФІКУВАЛА ЧАРТЕР ОБЄДНАНИХ ДЕРЖАВ

Польща ратифікувала у Вашингтоні Чартер Обєднаних Держав, але при цім остерігла інших членів Організації Обєднаних Держав, що мир в Европі і забеспека миру у світі не можливі без затримання теперішних границь Польщі так, як це було умовлене на конференції в Потсдамі. Таксамо не можливий мир, „коли не усунуть фашистівських осередків", де небудь вони не існувалиб.

Подану заяву склав польський міністер закордонних справ Вінценти Ржимовскі і вона викликала здивування між фаховими диплъоматами у Вашингтоні тому, що границі Польщі були вирішені на конференції в Потсдамі і вони мають бути ратифіковані у кінцевій мировій конференції. Здогадуються, що ця заява є складена під напором Росії.

Польський міністер після конференції в стейтовім департаменті пішов на перекуску з секретарем стейту Бирнсом, опісля підписав чартер Обєднаних Держав. Коли при цій нагоді зібралися інші урядовці департаменту стейту і ґазетярі, він склав згадану вже заяву.

СВІТОВА ХАРЧОВА КОНФЕРЕНЦІЯ В КВЕБЕКУ

Представники 40 держав зібралися у Квебеку, в Канаді, щоб відбути перші наради конференції Обєднаних Держав для Організації Харчів і Рільництва. Конференція має на ціли недопустити до голоду в світі через поширення й поліпшення продукції харчів. Злучені Держави вислали туди 27 знавців, а Совети 25, інші держави у пропорції. Ця конференція є наслідницею конференції в справі харчів, відбутої в Гат Спрингс, у Злучених Державах, в травні і червні 1943. р. В противенстві до конференції в Гат Спрингс, на теперішню конференцію будуть мати доступ ґазетні кореспонденти.

Розстріляли бувшого французького премієра Ляваля по невдалій спробі себегубства

Голова держави, ген. де Голь, не помилував засудженого на смерть Піера Ляваля, що був кількома наворотами премієром Франції, а теж займав міністерські посади, включно з посадою міністра заграничних справ в уряді маршала Петена у Віші. Засуджено його на смерть за зраду держави і співпрацю з Гітлером. Та судову розправу переведено в такий спосіб, що вона, як пишуть американські кореспонденти, залишила „гіркий смак" навіть у тих, що були ворогами Ляваля. Як адвокати повідомили Ляваля, що він буде розстріляний, він приняв це спокійно і взявся писати останні листи. Та як прийшли до його келії суддя, прокуратор та адвокати з священиком, щоб його забрати до Шатільон Форт, де він мав бути розстріляний, то завважили, що він не обзивався і лежав у ліжку. Виявилось, що він зажив отрую. Тоді покликали лікарів і зачали випомповувати отрую та вливати до шлунка ґальони води. Ляваль вернув до притомности. Тоді змінено програму екзекуції і рішено його розстріляти таки на подвірю вязниці Фрезн, бо він був заслабий, щоб його відвозити до Шатільон Форт, де звичайно розстрілюють. Ляваль заявив, що отруя була схована від року і просив, щоб нікого не обвинувачувати, що йому її передав. Просив, щоб його поховати у білій краватці, так, як завжди він вбирався і з хусткою на шиї, що є трикольорова, себто з національними барвами Франції. Просив ще, щоб йому дозволили самому дати приказ воякам стріляти, на що не дозволено. Перед розстрілом сказав прокураторови і воякам, що йому прикро, що вони змушені бути учасниками „судейського злочину", себто того,що ведуть на смерть незаконно засуджену людину. Перед самим розстрілом наблизився до нього, привязаного до стовпа, його адвокат і поцілував його в обличчя. Потім Ляваль крикнув „Хай живе Франція!" і покотився неживий вдолину, бо саме тоді впали стріли. Офіцир-командант дав ще „вистріл ласки" в голову, щоб смерть була певна і скора. Поховали Ляваля на цвинтарі в такому місці, де ховають засуджених на смерть зрадників. Ціле життя Ляваля було драматичним; воно піднімало його до висот, то в долину. І такими були і його останні хвилини.

ТАБОРИ БІЖЕНЦІВ ПОЛІПШИЛИСЬ, ТВЕРДИТЬ Г. Д. ҐІБСОН

Гарві Д. Ґібсон, висланник Червоного Хреста, відвідав біженецькі табори на просьбу ген. Айзенгавера і стверджує, що відносини в тих таборах поправились. Це відноситься особливо до жидівських таборів, які він добре оглянув. В деяких з них, каже Ґібсон, живеться навіть цілком виґідно.

АМЕРИКАНСЬКИЙ СУД ЗАСУДИВ НА СМЕРТЬ ТРЬОХ НІМЦІВ

Американський мілітарний трибунал, що судив в Вісбаден 7 німців за вбивання в шпиталі Гадамар росіян і поляків при помочі застрикувань отруї, засудив три особи на смерть, а інші на досмертну чи довголітну тюрму.

КАРТИНИ, ЯКИХ ПОВНО В ЯПОНІЇ.—Це японський вояк, вернувший з війни, зібрав усе майно, що залишилось при евакуації, та вертає до села, звідки вийшов. Така транспортація, як на образку, це тепер в Японії звичайне явище, бо інші комунікаційні засоби понищені.

ЯПОНІЯ ПЕРЕСТАЛА БУТИ СВІТОВОЮ ПОТУГОЮ, ТВЕРДИТЬ МЕКАРТУР

Ґенерал Доґлес МекАртур говорив через радіо з Токіо про теперішний стан аліянтської окупації, як і те, що уявляє собою Японія по прогрі. Отже ген. МекАртур ствердив, що цілий край є цілковито здемобілізований, а сама Японія, що хотіла запанувати над цілою Азією, перестала існувати як потуга, навіть як мала потуга, а не то світова. Далі говорив ген. МекАртур про ту еволюцію, яка має перевести демократизацію краю. Замітне те, що ґенерал не згадав ні словом за атомову бомбу, що ніби мала закінчити війну. Зате він підкреслив те, що заки Японія здалась, то була цілковито розгромлена на морі й суші та в повітрі, та що це заважило, а ніщо інше. Ген. МекАртур висловив надію, що згодом — а це потриває довго — Японія ввійде в склад демократичних і миролюбних держав. Її збройні сили, що виносили 7,000,000 війська, зістали здемобілізовані. З того було до трох міліонів вояків в самій Японії. Усе це, казав ґенерал, сталося без одного вистрілу, без одної людської жертви, а тому є і унікатом в цілій людській історії. Далі підкреслив, що японці дуже добре знають, що вони зістали переможені, та що вони відчули спириводу цього усякі роди пониження. Ґен. МекАртур дав ще признання американським воякам за коректне поведення, а також зазначив, що кампанія проти Японії та її окупація буде знаменитим зразком для студій над воєнними операціями, обєднаними на морі, суші й в повітрі.

НЕ ТРЕБА БАГАТО ВІЙСЬКА В ЯПОНІЇ.

Начальна Аліянтська Команда виробила вже плян окупації Японії. Він полягає на тому, щоби обсаджувати тільки головні центри, але так, щоб з них можна було кожної хвилини кинути в міру потреби війська в різні сторони Японії та Кореї. Це значить, що головну увагу кладуть на літаки та військо, що його будуть з таких літаків скидати. Це знов означає, що треба буде мати в Японії більшу скількість бомберів. Кажуть, що вже тепер є там до 4,000 американських воєнних літаків. Повітряна фльота в Японії буде вся американська. Взагалі ціла окупація буде контрольована американцями, безогляду на участь в контролі інших Аліянтів.

ЗАЧНЕ РАДИТИ В ЯПОНІЇ ПАРЛЯМЕНТ.

Японський парлямент збирається на пятидне充 наради в справі студій над аліянтською програмою переформування цілої держави. Знов друга сесія буде в грудні, коли то вирішиться виборчу реформу. Права імператора будуть зменшені, а парлямент дістане певну контролю над державними фінансами. Соціялісти домагаються знесення капіталізму, а провідник комуністів є за „американську демократію".

ДЯКУЮТЬ МЕКАРТУРОВИ І АМЕРИЦІ.

5,000 корейців влаштували в Токіо демонстрацію в честь ген. МекАртура, дякуючи Америці за визволення Кореї.

ЩЕ ПРО ЯПОНСЬКІ ЗЛОЧИНСТВА.

В головній кватирі ген. МекАртура далі розслідджують різні японські, воєнні злочинства. Зібрано матеріяли, з яких виходить, що були випадки, де японці вживали американських і китайських полонених для вправ багнетами. Ось так сторторованих людей потім добивали. В Китаю, як зізнають, робили вони це на повстанцях. Але й китайці, як зловили японських офіцирів, то в відплату за ті злочинства відтинали їм вуха, носи, язик, та видушували очі.

ЗНИЩАТЬ ЯПОНСЬКІ ТРЕСТИ.

Аліянти не допустять до того, щоб в Японії могли знов панувати різні економічні магнати, що були величезними багатіями, одними з найбільших у світі, та трясли Японією разом з мілітаристами. Воєнні зиски будуть їм відібрані, трести знищені, тоталітарна економічна контроля краю зліквідована.

ЗАБЕРУТЬСЯ З ПІВНІЧНОГО КИТАЮ.

Китайський президент Чянґ Кай Шек заявив, що американські маринарі будуть дуже скоро звільнені з служби в північнім Китаю. Казав кореспондентам, що надіється, що тепер Китай зможе скоро піднестись і успокоїтись, бо нема японського ворога, а з комуністами прийшло вже до згоди. Теж заявив, що думає незабаром відвідати Злучені Держави, Британію, Росію і Францію. Щодо Манджурії, то він певен, що Совети вицофають звідтам свої війська, згідно з умовою.

ПОМІНЯЛИСЬ ЗНОВ РОЛЯМИ.

Перше Вакс заступали хлопців-вояків на Филипинах, а тепер хлопці заступають Вакс, яких звільняють і відсилають домів. На західному і полудне-во-західному Пацифіку є ще до 4,000 дівчат, що їх треба звільнити.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily).

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА.		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинока число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПЕРЕМІНИ, АЛЕ НЕ В ХАРАКТЕРІ НАЦІЇ

Всюди в світі, в різних державах і між різними народами, діються великі переміни. І нема, назагал, таких, щоб того не бачили і не розуміли, що вже нема повороту до давнього. Та як ці переміни розуміти? Чи залишати що з старого, чи все міняти? А як залишати, то що?

Деяке світло на ту цікаву проблєму кидає те, що пищуть про переміни в такій консервативній країні як Анґлія. А що там діються „радикальні" речі, то видно найкраще по тому, що вже зачали дебатувати в парляменті над націоналізацією Банку Анґлії. По тій націоналізації наступить цілком певно здійснювання інших точок соціялістичної програми Партії Праці, як націоналізація вугільного промислу і т. п. Тільки, як бачимо, ці переміни відбуваються там в порядку, звільна, без ніяких внутрішніх потрясень. І теж без зміни того, що є характеристичною признакою світогляду анґлійця та його життєвих вимог.

З цього виходилоб, що хоч в Анґлії відбуваються дуже глибокі соціяльні переміни, то сам характер народу так якби не змінювався. Анґлієць далі індивідуаліст. Війна заставляла його вправді жити касарняним життям, накупі, але як тільки вона скінчилася, він зараз затужив за окремим дахом, за своєю хатою, за своїм городом, а навіть за приватним ґаражом, а не комунальним, як це підкреслює відома журналістка Ен МекКормик. Що більше, вона пише, що комунальне життя не є змаганням навіть і анґлійських соціялістів! Виглядає, що який не був би уряд, анґлієць з ним погодиться, якщо він забезпечить йому його хату з городом, що є для нього не тільки власною хатою, але виявом його власного, особистого життя, його власної душі, його бажання інтимности.

Ми навели отсі речі, бо вони виясняють теж просто й ясно причину конфлікту, який повстав в Україні між українським народом і комуністичним режімом, що почав заводити переміни по приказам і зразкам Москви, чи там Кремлю, а які були й є українській душі чужими. Бо не про соціялістичні переміни тут іде, а про щось далеко глибше й цінніще, що є заховане глибоко в людській душі, а що виявляється в характері й традиції нації. Якщоб в Україні захотів був хто переводити соціяльні реформи в спосіб, як це тепер переводять в Анґлії, то цілком певно вони булиб приняті українським народом. Біда в Україні не з соціяльними реформами, як з чужою життєвою фільософією, з нахабним чужим підходом до найделікатніших відчувань українця, з насильним насадженням такого, що противне вдачі, традиції й культурі українського народу. Окупанти України намагаються затирати ті різниці, неначеб їх цілком не було. Та через те є і така ворожнеча до Москви як цього осередку, звідки накидають силою приймати чужим народам, в тому й українському, таке, що противне їхній душі.

Американський збройний мир

Історичні переміни в розвитку Злучених Держав приневолюють наш край перевести не одну зміну в його внутрішній і заграничній політиці. Найбільша й головна світова демократія, якою є наша Америка, дійшла до такого розвитку, що демократична система правління не може бути виключним добром Америки, але повинна стати спільним добром усього людства. Це добре відчули американські заступники на конференції у Сан Франсиско і тому з такою впертістю наставали, щоб у чартері Обєданих Держав були поміщені постанови про свободу й демократію, як конечні вимоги втримання загального миру.

Та не треба було довго ждати, щоби переконатися, що світ ще не приготований до американського поняття демократії і всього, що з нею йде. Секретар стейту Бирнс, проголошуючи звіт із Лондонської конференції міністрів заграничних справ Пятьох Потуг, не закривав факту, що провідні держави не можуть погодитися на американські засади. Його помічник Долс додав, що без „повороту до засад не варта жити у світі". Заключення ясне: коли Америка не зможе перевести своєї системи, тоді вона сама є в небеспеці. Отже виходить, що для існування Злучених Держав заходить конечність поширити засади свободи, демократії й справедливости поза межі своєї держави, бо ці засади є оборонною силою нашої країни. Дальший льоґічний вивід такий: коли Америка не буде готова силою постояти за демократичні засади, прийде до нового світового зудару.

Події останнього тижня ясно вказують, що пального матеріялу до нового конфлікту у світі повно. І так, дня 10. жовтня американський ґенерал Патон на окупації в Німеччині сказав, що „війна є неминуча", а водночас ґенерал Джордж Маршал, начальник американського ґенерального штабу, склав прилюдний звіт із останніх 2 років війни і цей звіт доповнив своїми поглядами на теперішне положення у світі і на конечність бути готовим стрінути нову небеспеку.

Погляди ґенерала Маршала це його „фільософія сили". Тому, що цей погляд поміщений в його урядовім звіті, треба прийти до висновку, що він одобрений не лише секретаріятом війни, але й секретаріятом стейту, бо держава в заграничній політиці мусить опертися на силі вдома. Америка звичайно досі орґанізувала свою збройну силу щойно тоді, коли війна вже прийшла до самого порога. Тому інтересне довідатися, як урядова Америка переміняє свої погляди і при помочі своїх визначних провідників хоче ці погляди поширити серед цього населення. З цих причин прислухаймося до головних арґументів ґенерала Маршала, сказаних у його звіті:

Друга світова війна виявила такі страшні роди зброї, як от ракета V-2, що сягає на віддаль 200 миль з великою точністю. На оборону перед такою зброєю треба повітряних засобів, які моглиб припинити або переловити таку зброю. Крім того є вже така зброя, яку притягає сама ціль. Всі такі винаходи загрожують нашому краєви. Вони такі швидкі, що майже не буде часу на оборону, коли їх ворог випустить. Дехто думає, що сама машина зможе оборонити край. Приклад оборонної лінії Мажіно у Франції показує, що машина сама не вистарчальна. Приклад Анґлії показує, що як би ввесь нарід не був витривалий, то німці булиб заняли Анґлію після початкових нападів з повітря. А так недопущення німців до заняття Анґлії стало початком їх поразки.

У майбутній війні територія Злучених Держав стане подібним тереном війни. Сама атомова бомба буде вистарчальною перешкодою для нашої мобілізації. Коли на світі буде якась сила, хоч би в приближенню така велика, як друга воююча сторона, тоді не легко виграти війну котрій небудь стороні. Досі нема ще способу забезпечити людство перед новою війною, хоч Організація Обєднаних Держав є зближена до створення такої сили. Отже як довго нема революційного винаходу для виключення війни, так довго треба стримувати її такими способами, якими люди стримували її досі. Наша дипльоматія мусить бути і мудра і сильна, коли хоче забезпечити мир. Від початку існування нашої держави ми доказували нашу миролюбивість тим, що не збройлися. Це коштувало нас міліони людського життя і гроша. Світ не рахується з бажаннями слабих. Слабість буває хіба покусою для сильних, щоб напасти на слабшого. Світові ґенґстери мусять побачити, що як вони схочуть зломити мир, то це стане для них небеспекою.

Оце й причина, чому наш край мусить ступити на дорогу постійної забеспеки. Цілими літами ми турбувалися особистою забеспекою і системою суспільної забеспеки, а не подбали про забеспеку проти катастроф, які винищують міліони нашого народу. Така забеспека повинна була стати вже давно підставою нашої політики.

Ми раз мусимо ступити на шлях направи нашої помилки і зрозуміти, що політикою забеспеки є політика війни. Німецькі воєнні фільософи — як ось Клавзевіц — зясували війну як спеціяльну насильну форму політичної акції. Остання війна виказала, що при нападі ворога край може оборонити себе лише тоді, коли всі мужчини у військовім віці, є готові до служби. Тепер уже не вистарчає оперти оборонну силу на добровольцях. Ми мусимо мати готову армію таку, що як лише розпічнеться ворожнеча, щоб вона могла перескочити рухи ворога і не лише недопустити його до нашого краю, але ще напасти на нього.

Важне є те, щоб перевести ще вчас організацію військової сили. Це повинно бути переведене впродовж одного року, а сила нашої армії повинна досягнути 4,000,000 людей.

Коли цей край має остатися великим, треба памятати, що війна не залежить від таких народів, які бажають собі миру. Війну накидають ті, що хочуть використати політичне положення для себе. Ми лише можемо узброїтися проти катастрофи. Наш перший президент, Джордж Вашинґтон, передаючи своє послання конґресови 3. грудня 1793, писав:

„Коли ми хочемо забеспечити собі мир, як один із способів охорони для нашого зростаючого добробуту, треба дати знати світови, що ми завжди готові до війни".

Промова ґенерала Маршала стрінулася із загальним одобренням читаючого публики. Треба і нам пильно передумати арґументи, порушені начальником ґенеральної булави в теперішних часах, бо інтерес Америки це спільний інтерес усіх її громадян; теж і наш.

Микола Чубатий.

Один рік існування журналу: „The Ukrainian Quarterly"

II.

Четверта Книжка журналу.

В попередній статті говорили ми про дотеперішні обставини видавання нашого журналу, що покінчив один рік свого існування появою четвертої книжки, яка саме опускає друкарську пресу. Річ природна, що подібно як дотепер, оцінку самого журналу та й останної його книжки лишаємо самому громадянству під його осуд про вартість, доцільність і користність праці Конґресового Комітету як видавця того підприємства. Ми хочемо тільки зазнайомити читачів „Свободи" зі змістом найновішої четвертої книжки нашого журналу, яка своєю інтересністю мабуть в нічім не уступає попередним випускам.

Четверта книжка стоїть немов під враженням події, яка потрясає мабуть кожну праведиву людину, а не тільки людей українського роду, а саме під враженням справи видавання українських збігців насильно в руки советської влади. Ця справа трактована аж на трьох місцях журналу, в спосіб серіозний та гідний нащадків старої культурної нації.

Зазнайомимо тепер читачів зі статтями нової книжки.

Вступна редакційна стаття носить титул: **„Не мусимо відновляти невільництва людини"**. Вона займається проблємою насильного видавання українців та членів інших народів, поневолених Советами, в руки советських аґентів на тлі здобутків нашої цивилізації, як цивілізації „права людини".

Наступна стаття це праця професора Колумбійського університету К. Манінґа на тему: „Російсько-Советська Юніфікація". Стаття прекрасно представляє як під позором федералізму Совети переводять наділі програму единої неділимої Росії царських часів. Ця знаменита стаття спід пера американця-анґльосаса прямо може імпонувати кожному українцеви знанням такої замотаної проблєми, що потрафила збаламутити навіть сотки мало критичних українців, з деякими інтеліґентами включно.

В. Г. Чемберлин, один з найкращих знавців Советської Росії в анґльосаськім світі, в статті п. з. **„Азиль для европейських вигнанців з рідного краю"** підносить мужеський голос в обороні українців та неукраїнців, приневолених покидати свої рідні краї через советську окупацію. Цю статтю Український Конґресовий Комітет вже видав окремою брошурою.

Стаття американця українського роду, Льва Добрянського, доцента Ню Йорк Юніверзиті, під заголовком: **„Україна в половині 20-го століття"**, розбирає в науковий спосіб, чим є нинішні Совети: країною комунізму чи що друге. Один компетентний американець, що читав цю статтю перед опублікуванням, висказався з найбільшою похвалою про той дебютантський літературно-науковий виступ молодого американсько - українського вченого, що горячо співчуває з долею та недолею батьківщини своїх родичів.

Наш співробітник американець чеського роду, проф. Гофстра Каледжу, Дж. Ровчек, пише тим разом на тему: **„Незрозуміння в Америці справ центральної та східної Европи"**. Він поміж іншими справами порушує теж слабе поінформування американського вченого світа та американської публіцистики про українську справу. Постійне мішання поняття слова Рош з Совет Юніон, фальшивий підхід до історії України, як частини історії Росії це тільки доказ — пише автор, що в Америці потрібно перевести ревізію ще багато передавнених поглядів на справу Росії та України.

Редактор журналу, проф. М. Чубатий, дає наукову розвідку на тему: **„Що означає слово „Росія" та що „Україна"**. Автор виказує, що доцільне введення назви Росія на означення Московщини царем Петром І. викликало правдиве замішання в розумінню слів Росія та Україна. Це зрозуміння було куди більше в 18-тім століттю, по зриві гетьмана Мазепи проти Москви, ніж нині, зокрема на американськім континенті. Численними цитатами зі старих літописей автор доказує, що назва Русь це не то саме, що новочасна Росія. Назва Русь це стара назва України. В старій княжій Україні виразно вирізняли, що нинішна Московія це не Русь, бо етнічно Московія не є навіть країною словянською. Росіяни з українським народом расово і психольоґічно не багато мають спільного.

Співредактор журналу Ст. Шумейко, в статті **„Літературні Традиції в Україні"**, дає огляд української літератури, виказуючи при тім, що літературні традиції в Україні ніколи не переживалися, навпаки все були живі від старих часів Св. Володимира по нинішний день.

Стаття дає перегляд всіх, що кращих літературних талантів та творів українського писаного та неписаного народного слова та ставить перед очи анґльосаса українську літературу в світлі її тисячлітної історії.

Огляд книжок, що заторкають в якийсь спосіб теж українську справу та огляд американської та британської справи про Україну закінчують цю четверту книжку нашого журналу. В останній частині зокрема інтересна є замітка про статтю „Джоджмент" в анґлійськім журналі „Ді Найнтінт сенчюри енд Афтер" за серпень 1945. Перед судом в Лондоні відбувався процес проти англійських советофільських журналів, при чім темою половини розправи була справа України насвітлювана в згаданім журналі та критикована противниками.

Яке майбутне „The Ukrainian Quarterly".

Нема хіба сумніву, що журнал „The Ukrainian Quarterly" мусить бути далі утримуваний і за всяку ціну. З Канади даються чути голоси про потребу перемінити український квартальник на місячник. Бажання очевидно на сто відсотків оправдане під одною умовиною, що заокеанське громадянство поставить до розпорядимости Українського Конґресового Комітету такі матеріяльні засоби, що уможливилиб переміну квартальника на місячник. Коли йде про штаб співробітників, то нинішний стан видавництва такий, що переміна квартальника на місячник булаб можлива без страти його дотепеіршного поважного, напів наукового позему. Ціла трудність лежить в матеріяльній справі і в нічім більше.

Конґресовий Комітет покривав досі всі видатки журналу з фондів, що їх громадянство доповняло своїми дрібними доляровими жертвами. З установ тільки Український Народний Союз причинився двічи більшими жертвами, $1000 та $1500, разом два і пів тисячі долярів. Тепер приходить черга на інші центральні та льокальні установи, а передовсім на жертви наших багатших людей, які нерідко й мають культурні вичуття, одначе досі чогось не звернули уваги на видавництво, що по році пра-

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з імігрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

94)

— Цеж бо були часи всяких переслідувань в Анґлії. Мало тоді виеміґрувало у різні краї світа? — пояснив суддя. А Безхатний продовжував оповідання:

— Один анґлієць, ґенерал Джеймс Кейт кілька літ виконував обовязки гетьмана України. Кривоніс прибув в Україну за рік перед повстанням Олівера Кромвела. Певно наємний старшина, бо учасник трицятилітньої війни. Ґенерал Кейт чогось не поладнав з урядом короля Юрія Другого й тому виеміґрував. Різко розходився він в поглядах на Україну із російським урядом, тому довго на Україні не жив. Помер ґенерал-фельдмаршалом пруським. Про дещо пізнішого ґенерала Дена відомо, що хотів навчити поміщиків в Україні лагідного обходження з кріпаками.

— І чим же закінчилося? Навчив?

— Не вдалося. Дена вбили йогож таки кріпаки. Інші поміщики карали канчуками, а Ден, бачите, кликав винного, сажав у крісло, казав привязати ниткою до крісла за руку чи ногу і за кару казав посидіти дві чи три години. Такої кари ні один не витримував! Кріпаки скаржилися, що лекше витримати сотку нагаїв чим сидіти, гей би воробцеві, привязаному ниткою; могти, але не наважуватися нитки порвати. Ну, й вимордували всю Денову родину і його самого. Українці визнають тільки фізичну кару. Кари моральні — це понад їх сили й поняття.

— Гм... Розуміли добре, раз аж такої жорстокости допустилися — перечив господар.

— Алеж це діялося у перших роках по заведенні кріпацтва. Теперішний українець такому вимірови кари був би тільки радий...

XXVII.

Наступного вечора розмова на тіж теми завязалася знов. Суддя пригадав слова Безхатного про нерозуміння моральних кар українцями. Питав, чому він так уявляє? Чейже українці культурний народ, мають свою інтеліґенцію, вічно за щось змагаються, протестують.

— Так, безперечно! Народ у цілости культурний і витривалий. Немало також гідної, свідомої своїх завдань інтеліґенції. Тільки ось в чому біда: посадовичі завеликі! Старша інтеліґенція, чи то російської школи, чи австрійської, виховувалася на засадах покори й льояльности до влади, якою та влада не булаб. Нашу розмову про інтеліґенцію пригадуєте собі? По революції, втративши державний жолоб, велике число інтеліґенції пішло на службу нових держав, між які Україну поділено. Ті, що їм місця не знайшлося, виеміґрували. І на еміґрації хочуть за всяку ціну стати „панами", присвоюють собі всякі ранґи, родові й наукові титули. Ось вам приклад: Читав я якось у „Шікаґо Гералд" вістку, що великий князь Михайло Олександрович, рідний брат Миколи Другого, украв у одному каліфорнійському місті біжутерію зо склепу. Всім відомо, що дійсний князь Михайло вбитий большевиками у Пермі, у червні 1918 року. Американські ґазети не квестіонували, чи той „Михайло Олександрович" не є самозванцем, але плакали, що брат бувшого царя допустився крадіжи. Помістили й фотознимку якогось скуластого півмонгола. Це я для прикладу навів. Між українцями те саме. Пошесть на титули розвинулася серед українців також у всю. Між українцями російської школи — на ранґи й родові титули, — австрійської школи на ранґи й титули наукові. Тільки ті кандидати на титули ніколи не дають докладних відомостей про себе. Брешуть і не червоніють. Скрізь були, все бачили — але де були, у яких частинах служили, яку школу кінчали — про те мовчок! Поставали ґенералами, ґрафами, докторами й професорами. А на перевірку — ґенерали — звичайні підполковники — померлиб у службі, а ґенеральської ранґи не здобулиб. Підполковники оказуються підпоручниками, професори — сільськими учителями, за рідкими виїмками. А ґрафи — у ґрафів були хіба льокаями. Покінчали академії ґенерального штабу, були козацькими сотниками — це по закінченні академії. Служили під Брусіловим. По пять разів поранені. З ран ні знаку. Та бо й Брусілов командував вісьмома міліонами людей. Деж полк, бриґада, дивізія, корпус, армія? Знов же — українців ґрафів чи баронів не було зовсім. І уявіть собі — находять легковірних, що їм вірять свято. Чув я від одного такого „ґрафа", що ще перед війною бачив національний український прапор в Петербурзі на палаті російського ґенерала Скоропадського, що в революцію був обраний багатими верствами в Україні гетьманом. Байка добра, але... Ніякої палати в Петербурзі Скоропадський не мав! Зокрема, у ті часи українством зовсім не цікавився, ні українцем себе не визнавав!

(Дальше буде).

ПОМІЧ ЗБІГЦЯМ

Американські українці приходили вже не раз з поміччю своїм рідним у старім краю. Ця поміч ішла на різні цілі. Одиниці й організації вибирали собі звичайно якусь таку ціль, яка їм найбільше припадала до серця і на ту ціль збирали і висилали свої жертви. І так одні висилали жертву на Рідну Школу чи Просвіту, другі на визвольну боротьбу, нівалідів, політичних вязнів, а треті на народні доми, читальні і т. п. Так було до цеї другої світової війни, коли то ми мали ще звязок зі Старим краєм. Та коли настала війна, то цей звязок перервався, а тимсамим і наші жертви, які ми висилали на згадані цілі, устали.

Зо закінченням війни український нарід знайшовся в іншому положенню, як він був до війни. Він вправді обєднався майже на всіх своїх етнографічних землях, та одначе це обєднання не принесло йому свободи, а тільки одну спільну московську неволю, що не знає пощади для нікого, хто тільки був відомий зі своєї праці для здобуття самостійности України. Тому кожний свідомий українець чи українка, що тільки мали нагоду, спасались утечею, втікли перед червоними „освободителями", і через те поза межами рідної землі знайшились сотки тисяч найсвідоміших українських людей. Ці українські люди потребують тепер від нас помочі в одежі, обуві, харчах, грошах, а теж в охороні перед насильною відставою їх до Совєтів, щоби бодай частинно поратувати ці сотні тисяч невинних українських жертв війни, то на те потрібно величезних матеріяльних засобів.

До війни ми вибирали згідно з нашим почуванням чи хотінням, одну чи другу народну установу, якій ми помагали. Та тепер, ми не маємо, між чим вибирати! Тепер і нема місця на вибір! Бо тепер не ходить про ратунок якоїсь установи, хочби навіть дуже важної, тут ходить про ратунок життя соток тисяч наших братів і сестер, а коли ходить про ратунок життя, то тут не може бути двох думок щодо ваги цеї справи. Ця справа помочі збігцям є такою конечністю і наглою, що, вона повинна занимати внас перше й найважніше місце у всій нашій громадській праці. Вона повинна бути в нас на порядку дня на кожних зборах, на кожних нарадах, що їх відбувають різні організації. — А вже наше жіноцтво, певно дуже болюче відчуває ці великі терпіння і небезпеку, на які виставлені не тільки мужчини й жінки, але навіть і діти, що зі своїми родичами опинились на вигнанню. Воно й повинно виказати якнайбільшу активність в цій благородній акції, якою є поміч цим нещасним українським людям. Жіноцтво повинно подбати, щоб у кожній громаді, де ще нема комітету, був створений такий комітет, що мавби на цілі збирати грошеві датки та висилати їх до нашого Допомогового Комітету у Філядельфії, а також збирати одіж, обуву, білизну та висилати ці річи до головного складу на адресу:

Unitarian Collection Warehouse Ukrainian Relief
31 E. 35 St., New York 16, N. Y.

Жіноча секція Допомогового Комітету, що створилась в Ню Йорку для координування збіркової акції одежі та обуви, давала вже заклики до нашого громадянства, щоб воно поперло так важну справу, якою є висилка одежі українським скитальцям. Є такі громади, що послухали цих закликів і списались надзвичайно гарно в своїй праці над збіркою та висилкою навіт більшої скількости доброї і чистої одежі і обуви, та ще є знова багато таких громад, які досі нічого не зробили для цеї справи. Ось тому Жіноча Секція Допомогового Комітету звертається саме до таких громад з проханням взятись негайно до праці, зібрати якнайбільше одежі та присилати чимскорше зібрані річи на вище згадану адресу.

Різні відомості, що приходять від наших людей, а також від американської влади в Европі, є згідні в одному, а саме, що з причини браку потрібних матеріялів для опаду, ця зима, що вже наближається може стати катастрофальною для многих збігців, якщо вони не дістануть в час помочі бодай в одежі та обуві. Маючи це на увазі, приспішім збіркову акцію одежі, щоб опісля не було запізно.

За Інформаційний Відділ Жіночої Секції З. У. А. Д. Комітету:
Стефанія Галичин.

НА ВІЧНУ ГАНЬБУ!—В Дахав, славнім націстівським концентраційним таборі, давні вязні працюють тепер над модельованням тортур, які переходили. Фігури з воску остануть в музею і вічно пригадуватимуть ганьбу, що її оставив по собі нацизм.

ці має вже за собою ясний слід корисної праці.

Щоби заінтересувати громадські льокальні установи, управа журналу в останніх днях вислала по два останні випуски журналу на адреси деяких українсько-американських установ, зокрема в околиці Великого Ню Йорку. Ці дві книжки призначені на це, щоби членство заінтересувати тим видавництвом на найближчім мітінгу. Прохається тому голови товариств та секретарів взяти справу українського квартальника під розвагу та подбати, щоби члени запренумерували журнал, зокрема своїм дітям чи своїм близьким в армії. Дальше установи повинні подбати про жертви на український квартальник. Ціна двох висланих книжок виносить два доляри, які слід вислати до управи журналу: „The Ukrainian Quarterly", 11 E. 7th St., New York 3, N. Y.

Немає сумніву, що нині на нас паде обовязок помогти українському народови в Европі. Поміч ця може бути подвійна. Гуманітарна поміч жертвам війни та політична поміч українському народови як нації. Ця друга політична поміч є найвидатніша через постійне, безсторонне та поважне інформування англосаського світа про Україну.

Англьосаський світ нині є рішальним чинником у міжнародному життю, тому є зовсім правильно, коли інформації про Україну йдуть в першу чергу в англійській мові. На американських та на канадійських українцях тяжить велике завдання сповнити цю інформаційну службу з національною гідністю українського народу, в імя старих традицій батьків наших про міжнаціональну справедливість: „Не чужого ми бажаємо, тільки свого права".

В справах редакції українського квартальника прохається звертатись на приватну адресу редактора: Prof. Nicholas Czubatyj, P. O. 656 Mahwah, N. J. В справах менажменту журналу, як теж в справах пренумерати звертатися на адресу заряду журналу: „The Ukrainian Quarterly" 11 E. 7th St., New York, N. Y.

Грошеві жертви на пресовий фонд прохається слати на адресу: Ukrainian Congress Committee of America, P. O. B. 721 Church Street, Annex, New York 8, N. Y. — На ту саму адресу повинні бути виставлювані всі чеки та моні ордери.

(Кінець).

Афідевіт для імігрантів

Ще до війни, всі імігранти, які хотіли приїхати до цеї країни, мали доказати американському консулеві, що по приїзді сюди вони зможуть самі себе утримувати. В звязку з тим багато з імігрантів предявляли відповідну посвідку від родичів, чи приятелів в Злучених Державах — так званий афідевіт про підтримку. Це є записягнена заява того, хто її видає, що дотичний імігрант, по своїм приїзді до цеї країни, не буде тягарем для громади. Це не є зобовязання сталої підтримки; ця заява значить тільки те, що наколи імігрант захоріє, або не зможе працювати, то той, хто видав афідевіт, дбатиме за нього, щоб він не став тягарем громади, серед якої живе. Це відноситься до часу, доки імігрант не дістане американського горожанства. Афідевіт від родичів має більше значення ніж від приятелів. Ліпше мати афідевіт від тих родичів, чи приятелів, які вже мають американське горожанство.

Тепер, з закінченням війни, чимало людей в Злучених Державах плянують забрати сюди своїх рідних, чи приятелів, де вони будуть у беспеці, де буде кому доглянути за ними. Правдоподібно, більшість з тих імігрантів будуть дуже вбогими, у великій нужді. Тому нижче подаємо інформації про афідевіт, який необхідно виробити для тих, кого плянуєте дістати до Злучених Держав.

Афідевіт про підтримку

В афідевіті про підтримку є такі точки, на які треба подати інформації:

1. Імя, вік, країна народження та сучасна адреса особи (чи осіб), в чию користь видається афідевіт.

2. Повне імя і адреса особи, яка видає афідевіт.

3. Місце народження і дата народження того, хто видає афідевіт.

4. Державна приналежність особи, що видає афідевіт. (Якщо він є американським горожанином через натуралізацію, мусить подати, коли і в якому суді дістав горожанство, як рівнож подати нумер своїх паперів. Якщо має тільки перші папери, має подати подібні інформації за перші папери).

5. Заняття, професія того, хто видає афідевіт.

6. Фінансове становище того, хто видає афідевіт: тижнева чи місячна заробітна платня, чи інші прибутки; банкова книжечка, нерухоме майно, якщо має; інші джерела прибутку, якщо є.

7. Число осіб, яких стало утримує той, хто видає афідевіт.

8. Гарантія того, що видає афідевіт, про те, що його родич (чи родичі), або приятель (чи приятелі) не стане тягарем для громади.

Афідевіт має бути заприсяжений перед публичним нотарем, або іншою урядовою особою, управненою для прийняття присяги. До афідевіту мають бути долучені офіційні посвідки про фінансове становище того, хто видає афідевіт. Американський консуль вимагає дві копії афідевіту про підтримку, а також по дві копії кожної посвідки, що долучається до афідевіту. (Радиться виробити по три копії, аби той, хто видає афідевіт мав мати по одній копії для себе).

На загал вважаються задовольняючими такі посвідки про фінансове становище того, хто видає афідевіт:

1. Посвідка — бажано, щоби була на офіційних блянках банку, чи якої іншої фінансової установи — видана урядником банку, поштового щадничого відділу, чи якої іншої фінансової установи, з наступними інформаціями:

а) Дата, коли саме відкрито рахунок.

б) Докладний звіт вкладів за останній рік.

в) Сучасний баланс.

2. Якщо особа, яка видає афідевіт, десь працює — засвідчена заява працедавця, бажано, щоби була на його офіційному папері, з такими інформаціями:

а) Рід заняття того, хто видає афідевіт.

б) Місячна чи тижнева заробітна платня, що він дістає.

в) Як довго має ту працю.

г) Чи та праця тимчасова, чи постійна.

3. Якщо той, хто видає афідевіт, має нерухоме майно — приймаються дві фотостатичні копії з останньої росписки про уплату податку.

4. Наколи має асекураційну посвідку (в двох копіях) від асекураційної компанії з вказівками на те, якого роду асекурацію він має, на яку суму видана та яку суму готівки можна за неї дістати в біжучий час, якщо вона є до прийняття.

5. Якщо той, хто видає афідевіт, має свій власний бизнес — заява фірми Dun and Bradstreet, або якої іншої комерційної, оціночної фірми, або, наколи такої заяви не можна дістати — засвідчена копія (в двох примірниках), чи фотостатична копія (також в двох примірниках) з першої сторінки останньої прибутково-податкової заяви („инком текс рітерн").

Загальна Рада — ФЛІС.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НОРТУМБЕРЛЕНД, ПА.
Послідний відділ став першим.

Як відомо усім відділам У. Н. С. з округи МекАду, з початком серпня почав я тут свою організаційну працю. Були скликувані збори в Шамокін, Маганой Плейн, Сан Клер і Гейзелтон. На усіх тих зборах був зо мною п. Д. Капітула, бо він є предсідником окружного комітету. Йому завдячуєм, що ця округа так по щирости працювала, що здобула сотку нових членів. Я обіцяв на кожних зборах, що по укінченню поїздки подам вислід праці.

Довший час займав в організуванню членів перше місце відділ 1, як писав про це свого часу п. Капітула. При кінці кампанії сталось так, що на перше місце висунувся відділ 357. Цей відділ був забутий усіми, бо так все складалось, що його поминали, як скликували організаційні збори, а тепер показав цілій окрузі, що його легковажити не можна. Він у цій кампанії став першим, бо здобув 17 нових членів. Душею відділу є секретар А. Возьний. Саме його мучила думка, щоб цього доконати. Я їздив до нього два рази і він свого доконав. Отже в кампанії першим є відділ 242 і 2 на четвертім є відділ 365 і 265. Інші відділи придбали менше число членів, тому не подаю їх числа. Правда, що є поміж тими відділами дуже активні, приміром відділ 164, де секретар пильнує, щоб кожний новородок ставав членом Союзу. Є й такі місцевости, де активні урядники, але списати нема кого. До таких відділів належать відділи 28 і 98. Таким відділам треба дати теж признання, що давніше працювали. Але що робити з такими відділами, про котрі писав п. Капітула, що нічого не роблять і нехотять робити? Вихід хіба такий, як подає п. Капітула — розвязати. Мертвих відділів не потрібно.

Я стрічав і такі відділи в цій окрузі, що то, мовляв, служать „двом богам", або „Богови свічку і чортови огарок". Так не повинно бути, бо У. Н. С. не можна заступити іншою організацією. Також звертаю увагу членам, щоб слідили за тими агентами, що сіють неправдиві вістки про У. Н. С. на те, щоб баламутити наших людей і перетягати до своєї компанії. Таке явище я стрінув у Сан Клер, а коли я звернувся до тих людей, щоб вони це потвердили, відказались. Мовляв „то наш чоловік". Він не є наш, коли він робить таку підлу роботу. Колиб були певні докази, що У. Н. Союз може потягнути до відвічальности таку людину чи там її компанію, в котрій працює. У. Н. Союз має свій „лайсенс" в стейті Пенсилвенії і може таких несовісних людей повчити, але треба мати докази.

Думаю, що такі справи обговоримо ширше на окружних зборах, котрі вже незадовго відбудуться в Бервіку. Це будуть перші окружні збори поосінні, хайже будуть заступлені усі відділи округи.

А Маланчук.

ІМЕНИННИЦЯ

До села Горки було всього, я думаю, три верстви. Однак пішки йти я не пускався. Весняна грязюка дослівно доходила до колін.

Біля самої стації, коло кооперативи, стояла селянська підвода. Немолодий мужик у зимовій шапці вовтузився біля коняки.

— А що, дядьку, — спитав я, — не підвезеш мене до Горок?

— Підвезти можна, — сказав мужик. — Тільки мені не виплатиться даром тебе підвозити. Карбованчика треба дати, милий чоловіче. Дорога дуже важка.

Я сів на віз і ми рушили.

Дорога, справді, була препогана. Здавалось, дорога була спеціяльно влаштована з тим хитрим обрахунком, щоби вся весняна погань з усіх околичних піль стікала саме сюди. Рідка грязюка покривала майже ціле колесо.

— І яка грязюка! — сказав я.

— Води, звичайно, багато, байдуже відповів мужик.

Він сидів на передку, спустив вниз ноги і безугавку цмокав на коняку язиком.

Між іншим, цмокав він язиком безумовно всю дорогу. І лише, коли переставав цмокати хоч на хвилину, коняка поводила вухами назад і добродушно приставала.

Відіхали ми кроків сто, як нагло позаду нас, біля кооперативи, озвався переливчастий бабський крик.

І якась баба в сірій хустці сильно розмахувала руками і, лаючись, на чому світ стоїть, поквапно йшла за возом, на силу волочучи ногами в рідкій грязюці.

— Щож це ти, волоцюго, — кричала баба, доходячи в деяких словах до повного вереску. — А ти кого посадив, чорте обскубаний? Дідьку лабатий, горе твоє лукаве!

Мій мужик оглянувся назад й усміхнувся в борідку.

— Ах, паразит-баба, — сказав він з усмішкою — як вона лає!

— А вона чого? — спитав я.

— А пес її знає, — сказав мужик, сякаючись. — Не інакше, як на віз проситься. Не в лад їй, мабуть, по грязюці хляпати.

— Так нехай сяде, — сказав я.

— Трьох коняка не потягне, — відповів мужик — дуже дорога важка.

Баба підсмикавши спідницю аж до живота, натискала все швидше, та догнати нас по такій грязюці було сутяжно.

— А ти що з нею умовився, чи що? — спитав я.

— На що умовлятися? — відповів мужик. — То моя жінка. Що мені з нею даремне умовлятися?

— Та що ти? Жінка? — здивувався я. — На щож ти її взяв?

— Та причепилась баба. Іменинниця вона, бачиш, у мене сьогодні. За покупками ми виїхали. До кооперативи.

Мені, мійській людині, страшенно ніяково стало їхати на возі, тим більше, що іменинниця лаяла тепер все голосніше і досадніше і мене, і мою рідню, і свого шановливого мужа.

Я подав мужикові карбованця, зістрибнув з воза і сказав:

— Нехай баба сяде. Я перейдуся.

Мужик узяв карбованця і, не здіймаючи з голови шапки, засунув його кудись під волосся.

Однак на свою іменинницю він не підождав. Він знову зацмокав язиком і рушив далі.

Я сміливо йшов поруч, тримаючись за віз рукою, а потім спитав:

— Ну, чомуж не саджаєш?

Мужик тяжко зітхнув:

— Дорога дуже важка. Неможна зараз саджати... Та нічого їй, бабі ніби... Вона у мене, чортиця, друга.

Я знову на ходу виліз на віз і доїхав до самого села, стараючись тепер не дивитись на мого візника, ні на іменинницю.

Мужик понуро мовчав.

І лише, коли ми підїхали до хати, мужик сказав:

— Дорога дуже важка, ось що я скажу. За таку дорогу трояк треба брати.

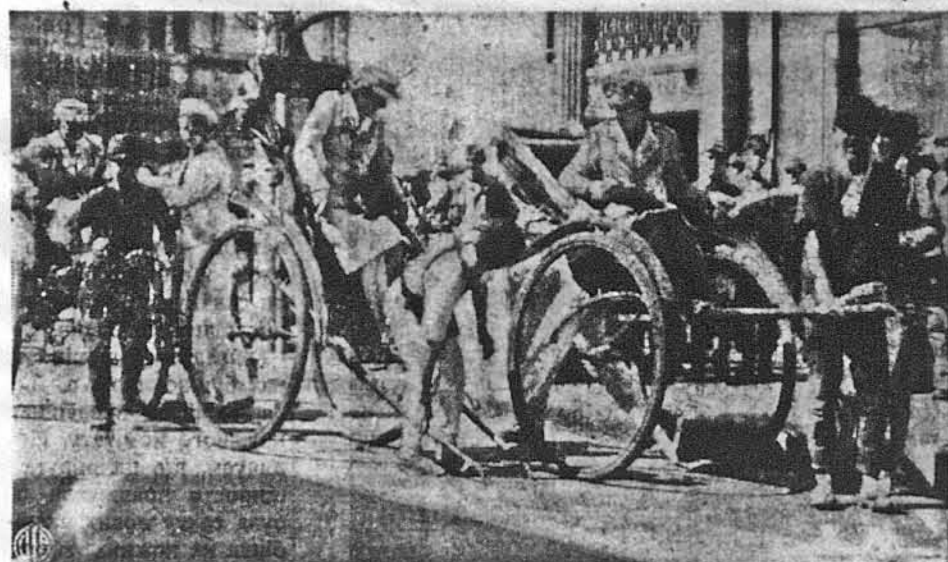
Заки я розрахувався з візником і розпитував, де би мені найти голову, — підійшла іменинниця. Піт із неї — градом. Вона обсмикувала свою спідницю і, не дивлячись на мужа, просто сказала:

— Здіймати, чи що?

— Звичайно, здіймати, — сказав мужик. Не до літа лежатиме товар.

Баба підійшла до воза і почала здіймати покупки, відносячи їх до хати.

М. Зощенко.

ТРЕБА ДОБРЕ УВАЖАТИ!—Не так то легко злізти з японської рікші! Кажуть, що це навіть штука. Бачимо, як люди зглядаються в Токіо, як то злізе американська норска, що вибралась на рікші оглядати місто.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Жінка, Ню Йорк, Н. Й. — Про „гуманітарний рекет", про який питаєте, це є якраз те, що Ви вичитали, як пишете, недавно в американських газетах в звязку з тим, що Еф Бі Ай взялося за розслідування деяких „гуманітарних" організацій і осіб, що збирають на гуманітарні цілі. Це звернене проти тих, що письмами чи особисто просто натягають людей на якусь „гуманітарну ціль", яка є в основі нічим іншим, а тільки вживанням цеї цілі на те, щоб так дістати гроші на прожиток. Таких „організацій", що складаються нераз з одної чи двох осіб, натворилось в Америці, зокрема в Ню Йорку, стільки, що треба було зачати розслідування через Еф Бі Ай, бо вони стали шкодити людям, що ведуть справжні гуманітарні акції та здають з своєї праці, як і з усіх прибутків і розходів, прилюдні звіти. Хто веде гуманітарну працю чесно, той немає найменшої потреби відмовлятись від публичного звіту. Навпаки, ще повинен бути радий тому. У справжніх гуманітарних інституціях, що ведуть акцію постійно й на великі розміри, є, очевидно, і платні урядовці. Та Вам мабуть не про те ходить, а про щось інше. Подайте точніше факти, що Вас заставили писати, а зглядно питати, чи не булоб добре такі справи порушити в пресі.

О. Н., Лакавана, Н. Й. — Це, що подано в польській газеті „Дзенник для вшистких" може бути навіть правдою. В часі війни діялися страшні речі. На українських землях були в часі війни польські війська, німецькі та совєтські, а крім того партизантські загони, організовані Совєтами, і Українська Повстанча Армія. Це, що подано в газеті, відноситься до польських кольоністів, що їх поспроваджував польський уряд за Польщі на західно-українські землі.

І. Д., Дітройт, Міш. — Можете посилати. Найкраще реджістровані листи. Ті всі приписи міняються, тому найліпше буде, як підете на пошту і там спитаєтесь. Теж у банку дадуть Вам відповідь щодо висилки грошей. Пишіть так як писали, а тільки нагорі подайте „U. S. S. R.". Теж напишіть: Західна Україна. Те останне напишіть по українськи. На нашу думку, якщоб Ваша рідня була на місці й могла до Вас писати, то певно написалаб, якщо знає Вашу адресу. Але пробуйте спершу написати, а як дістанете відповідь, то пішліть гроші.

ДИВНІ НОВИНИ

Тюрма у Син-Синг в розквіті.

Звісна на ввесь світ американська тюрма у Син-Синг, у стейті Ню Йорку, приготовляється на повоєнний „бум". Упродовж 3 літ війни, як звідомляє начальник тюрми Вилям Е. Снайдер, було в тюрмі 2,000 вязнів менше, ніж впродовж 3-літнього часу, який скінчився саме з нападом японців на Перл Гарбор. Снайдер надіється зросту числа вязнів вже в недалекій будучині, бо, як каже, досвід учить, що по війні звичайно зростає число злочинів.

ЖАРТИ

Зрозуміла.

Прийшли гості. Мама кличе 12-літню донечку: „Ірцю, представся!" Ірця входить.

— Я панна Ірця.

Коли гості відійшли, мама каже: Ірцю, не можна говорити „панна", це негарно.

На другий раз при інших гостях Ірця представляється:

— Я Ірця, але не панна.

Приятельський рахунок.

— Прийди до нас завтра на обід.

— Добре, але під одною умовою: позич мені 5 долярів.

— Що має спільного візита з позичкою?

— Я як джентелмен мушу купити твоїй жінці квіти, коли приходжу на візиту.

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

АСТОРІЯ, Л. АЙ. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 5, відбудуться в суботу, 20. жовтня, в год. 7:30 ввечір, в гали У. Д. Горожанського Клюбу, 31-14 — 30 Еве. Просимо всіх своїх місцевих і позамісцевих членів і члениць явитися на збори. Просимо членів не відтягатись від зборів, а брати участь у важних справах. Не приявний член підлягає карі згідно зо статутом. — За уряд: М. Ливицький, предс.; Г. Васплик, кас.; П. Барнич, секр.

IRONDEQUOIT, N. Y. — Meeting of the Taras Shevchenko Soriety, Branch 289, will be held Sunday, Oct. 21, 1945, 2:00 P. M., at the Ukrainian Hall on Goodman. All members are asked to be present as there are many questions to settle. Mmmbers are urged to sign their Children and Friends to the Ukrainian National Association. — S. Holowka, Pres.; J. Yanus, Treas.; W. B. Hussar, Secr.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. — Триквартальні збори Тов. Запорозька Січ, від. 234, відбудуться в суботу, 20. жовтня, в год. 7:30 ввечір, в салі У. Н. Дому, 214-216 Фултон ул. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо є важні справи до полагодження, як також урядники і контроля дадуть фінансовий звіт за третій квартал. — За уряд: П. Сташко, предс.; І. Пілат, кас.; С. Могила, секр.

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 372, відбудуться в суботу, 20. жовтня, в годині 7:30 ввечір, в домі 122 Ліберти вул. Просимо всіх членів прийти на час. Довгуючі члени повинні вирівняти свої залеглости. — Ю. Голинський, предс.; В. Реновець, кас.; Й. Ярема, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Сестр. Н. З. П. Д. Марії, від. 112, буде мати місячні збори в неділю, 21. жовтня, зараз по другій Сл. Божій, в гали церковній на Калидж ул. Просимо всіх члениць прийти на ці збори і вирівнати свої вкладки. — За уряд: Марія Ліска, предс.; Параня Різун, скарм.; Катерина Ґабрівська, фін. секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 252, відбудуться в неділю, 21. жовтня, в годині 12., зараз по Сл. Божій, в парохіяльній гали при Кортез і Овклей Булевард. Просимо довгуючих членів прийти і виповнити свій довг. — І. Меґас, предс.; М. Батюк, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Триквартальні і місячні збори Тов .Зоря, від. 69, відбудуться в суботу, 20. жовтня, в 8. год. ввечір, в церковній гали св. Юрія, 28 Іст 7. вул. Просимо всіх членів прийти на збори. — Й. Забавчук, предс.; І. Мартинець, кас.; М. Ликтей, секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Бр. св. О. Николая, від. 175, подає до відома своїм членам, що збори відбудуться в неділю, 21. жовтня, точно в годині 1. пополудні, в салі У. Н. Дому при Мартін ул. Просимо членів прийти на зболи, бо маємо важні спаави до вирішення. — В. Братусь, предс.; А. Дяків, кас.; В. Бартош, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. — Збори Тов. Любов, від. 370, відбудуться в неділю, 21. жовтня, зараз по Сл. Божій, в церковній гали, 127 Парк ул. Взиваємо всіх членів прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження. Довгуючі члени мусять заплатити свій довг на цих зборах. — П. Воляник, предс.; О. Ґіна, кас.; М. Сампара, секр.

ШІКАҐО, ІЛЛ. — Бр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 259, повідомляє всіх своїх членів, що збори відбудутсья в неділю, 21. жовтня, в годині 2. пополудні, в салі парохіяльній, 4950 С. Павліна ул. — За уряд: В. Горинець, предс.; А. Партика, кас.; І. Побуцький, фін. секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Тов. Запорозька Січ, від. 117, повідомляє всіх члениць і членів, що треті квартальні збори відбудуться в суботу, 20. жовтня, в церковній ґали, 28 Іст 7. вул. На порядку нарад є важні справи до полагодження і буде звіт контролі. Також просимо не забувати про потерпівших на війні в старім краю. — За уряд: С. Малярський, предс.; Н. Чудакевич, рек. секр.; Н. Корчинський, кас.; Т. Ніньовський, фін. секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Тов. ім. Івана Франка, від. 83, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в суботу, 20. жовтня, в год. 7. ввечір, в домі Тов. У. А. Горожан, 847 Н. Френклин ул. Просимо членів прийти на ці збори, де треба спільно порадитися і вибрати комітет до балю, що буде 27 жовтня. Кожний член, що одержить пікети на баль, має за них звернути гроші до каси Тов. — С. Чорномаз, секр..

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

Дня 11. вересня 1945 року помер у 74. році життя

ІВАН ТРЕМБА

довголітній член Бр. св. Стефана, від. 221 У. Н. Союзу в Шікаґо, Ілл.

Покійний походив зо села Чернівчі, повіт Тернопіль, Західна Україна. Приїхав до Америки 1904 року. Помер у Вунсакет, Р. Ай; він ткм жив 10 років зо своїм сином, який є священиком гр.-кат. церкви. Полишив у смутку жену Марію, два сини Василя і Григорія, три дочки Анну, Юлію і Розалію.

Бр. св. Стефана стратило доброго члена, щирого і свідомого українця. — В. Й. П.!

Т. Шпікула, секр.

Дня 24. вересня 1945 року помер у 63. році життя

МИКОЛА МАҐЕРОВСЬКИЙ,

член Сестр. Любов, від. 177 У. Н. Союзу в Провіденс, Р. Й.

Покійний походив зо села Орішківці, пов. Гусятин, Галичина. Полишив у смутку жену Марію. Похований на St. Columbans Cemetary. — В. Й. П.!

С. Саска, секр.

ТАРЗАН, ч. 1264. Перегони зо смертю.

NOW TARZAN CALLED TANTOR AND DIRECTED HIM TO UPROOT THE TREE.

TUGGING POWERFULLY, THE GREAT BEAST TORE THE TREE FROM THE GROUND.

AND RESPONDING TO TARZAN'S URGING, TANTOR DRAGGED THE CUMBERSOME BURDEN INTO THE FOREST.

THEN A MIGHTY BLAST SHOOK THE FOREST. "I BELIEVE TARZAN'S TRICK WAS TOO LATE", BRAKEUS CRIED HAPPILY.

Ось Тарзан закликав Тантора і казав йому вирвати дерево з корінем.

Торгаючи з усіх сил великий звір вирвав дерево з землі

і слідкуючи за Тарзановими упімненнями, Тантор волік докучливий тягар у ліс.

Аж тут могутній вибух потряс лісом. „Думаю, що Тарзанова хитрість була спізнена", закликав у веселім настрою Брекевз.